

Korporace těží z práce autorů, to musíme změnit

V záplavě hororových zpráv o pandemii covidu-19 možná neprávem zapadá jedno důležité téma. Tím je novela autorského zákona, která se připravuje na půdě Ministerstva kultury. Nyní se život nejen živé hudební scény prakticky podruhé v tomto roce násilně zastavil. Divadelní scéna se od března prakticky vůbec nerozběhla. Ukazuje se, že kulturní sféra je velmi křehkou nádobou a nelze se okolo ní pohybovat jako slon v porcelánu. Jinak jako národ, kde se zrodily osobnosti jako Karel Čapek, Antonín Dvořák, Jiří Šlitr a mnozí další, napácháme nevratné škody.

Nestává se často, aby evropská směrnice vyhnala lidi na demonstrace napříč celým kontinentem. U reformy autorského práva se její odpůrci obávají ztráty svobody na internetu. V nejbližších týdnech by mělo Ministerstvo kultury přinést do vlády návrh novely autorského zákona v návaznosti na nové předpisy EU. Jedná se o implementaci směrnice (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu, a směrnice (EU) 2019/789, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá on-line vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů. Zejména ta první budila velké vášně.

I na národní úrovni očekávám vzrušenou debatu nad finální podobou zákona. Autoři na internetu nyní tahají za kratší konec provazu. A pokud se na internetu masivně obchoduje s duševním vlastnictvím, je potřeba, aby ti, kteří podstatnou měrou přispívají k miliardovým ziskům velkých korporací, dostali spravedlivou odměnu. Ochrana autorů, kteří vytváří originální a zajímavý obsah, tedy musí být i v našem prostředí posílena.

Dohoda s velkými internetovými hráči se rodila obtížně. Dnes už ale tyto velké platformy rozumí tomu, že mají něco platit, i když je jejich ochota stále velmi limitovaná. Odkazují na to, že nejsou těmi, kdo obsah nahrává, a jsou pouhým zprostředkovatelem obsahu. Nemohou však popřít skutečnost, že jim chráněný obsah přináší obrovské zisky. To je nakonec k jednacímu stolu

přivedlo. Věřím, že i evropská směrnice, kterou musí česká legislativa respektovat, pomůže posílit vyjednávací pozici nositelů práv, zejména pak autorů a umělců.

Je skutečně ohrožena svoboda internetu? Zmiňované demonstrace jsou jen emocionální projevy, které přizívají právě velké korporace. Cenzura kvůli této směrnici nikdy nehrozila a nehrozí. Už dnes vás YouTube sám upozorňuje, že nahráváte chráněný obsah. Spějeme tedy pouze k tomu, aby autoři a umělci měli vyváženou vyjednávací pozici. Jednotlivec bude mít možnost nahrávat různá videa, pokud s tím nositel práv nebude výslovně nesouhlasit. Jen bude postaveno najisto, že subjekty, které prodávají reklamu a vydělávají na nahráném obsahu, budou muset autorům a umělcům platit spravedlivou odměnu, adekvátní svým ziskům z reklam.

Česko má na úpravu dotčených zákonů ještě necelý rok času. Pojďme jej využít k racionální debatě o významu duševního vlastnictví a jeho adekvátní ochraně. To, že autor vymyslí nějaké dílo, neznamená, že se automaticky stává veřejným statkem, se kterým může každý bezmezně nakládat. Je v zájmu kulturně vyspělé společnosti, aby občané měli přístup k co nejrozmanitější umělecké tvorbě ze všech koutů světa. Autoři a umělci by neměli být v pozici rukojmích nadnárodních internetových gigantů, které když si usmyslí, tak vypnou jakéhokoliv umělce. Před pár týdny Google smazal všechny dánské umělce, protože nebyli ochotni přijmout diktát cen za svoji hudbu.

Čím více poroste význam internetu, sdíleného obsahu, tím větší ochrana musí existovat. Společnost, která toto dokáže, bude v mnoha směrech bohatší.

Krásný podzim snad již s upadajícími čísly případů covidu vám přeje

Roman Strejček
předseda představenstva